

ความท้าทายการพัฒนาร่วมสมัยในประเทศไทย

ณัฐพล ชันธไชย¹
กาญจนา ธรรมาวาท²
วรรณภา วามานนท์³

บทคัดย่อ

ประเทศไทยมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนในระหว่าง พ.ศ. 2503-2540 ดังนั้นธนาคารโลกจึงจัดให้ประเทศไทยเป็นประเทศรายได้ระดับปานกลางชั้นสูงใน พ.ศ. 2554 และปัจจุบันประเทศไทยเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ หลังจาก พ.ศ.2540ซึ่งเกิดวิกฤตทางการเงินในประเทศไทยและขยายตัวไปทั่วโลก อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมีความผันผวนตลอดมา ในปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่าความท้าทายในการพัฒนาประเทศไทยที่สำคัญที่ผู้บริหารการพัฒนาประเทศควรให้ความสนใจ ได้แก่ อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่ำกว่าศักยภาพ ความสามารถในการแข่งขันอยู่ในระดับต่ำ ข้อจำกัดด้านอุปทานต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน รายได้ขำวนาและเกษตรกรตกต่ำ สัดส่วนของหนี้ครัวเรือนต่อ GDP อยู่ในระดับสูง ความไม่เสมอภาคในระบบการคุ้มครองทางสังคมแก่ผู้สูงอายุ และการกระจายรายมีความเหลื่อมล้ำสูง

คำสำคัญ: ความท้าทายในการพัฒนา ประเทศไทย ประเทศอุตสาหกรรมใหม่ ปัญหาทางเศรษฐกิจ-สังคม

¹รองศาสตราจารย์ (เศรษฐศาสตร์) และผู้อำนวยการหลักสูตรดุขฎฐบัณฑิตสาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
1767 ถนนพัฒนาการ เขตสวนหลวง กรุงเทพฯ 10250
e-mail: Khanthachai@gmail.com

²รองศาสตราจารย์(เศรษฐศาสตร์) คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2086 ถนนรามคำแหง เขต แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240
e-mail: kanjanathom@hotmail.com

³อาจารย์,หลักสูตรดุขฎฐบัณฑิตสาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
1767 ถนนพัฒนาการ เขตสวนหลวง กรุงเทพฯ 10250
e-mail: drwannapa@gmail.com

Contemporary Development Challenges in Thailand

Nathabhol Khanthachai¹

Kanchana Tanmavad²

Wannapa Wamanond³

Abstract

Thailand's economic growth was sustained during B.E. 2503-2540. As a result, the World Bank has placed Thailand as an Upper Middle Income Country since B.E. 2554. In addition, the country also has enjoyed a status of Newly Industrialised Country (NIC) at present. And yet, Thailand's economic performance has experienced a considerable fluctuation since B.E.2540 in which a financial crisis was triggered in Thailand and spread to other parts of the world. For development administrators, major contemporary challenges to development in Thailand include the following: sub-potential economic growth rates, low level of international competitiveness, supply constraints to sustainable economic expansion, low income of rice farmers and agricultural households, extremely high household debt service ratios, horizontal inequality in social protection system for the aging population, and high disparity in the income distribution.

Keywords: Development challenges, Thailand, Newly Industrialised Country, Socio- economic issues.

¹Associate Professor, (Economics) Director of Ph.D. Programme in Public Policy and Management, Kasem Bundit University
1767 Patanakarn Road, Suan Luang, Bangkok 10250

e-mail: Khanthachai@gmail.com

²Associate Professor (Economics) School of Economics, Ramkhamhang University,
2086 Ramkhamhang Road, Huamark District, Bangkok 10240

e-mail: kanjanathom@hotmail.com

³Lecturer, Ph.D. Programme in Public Policy and Management , Kasem Bundit University
1767 Patanakarn Road, Suan Luang, Bangkok 10250

e-mail: drwannapa@gmail.com

1. บทนำ

หลักฐานทางประวัติศาสตร์ (Wyatt, 2003) แสดงว่า ประเทศไทยหรือประเทศสยาม(Siam)ในยุคต้นของกรุงเทพฯ เริ่มมีการพัฒนาประเทศตามแนวทางการสร้างภาวะทันสมัย (Modernization) ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ (พ.ศ.2394-2411) จากการที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวส่งเสริมและดำเนินการให้มีการศึกษาเล่าเรียนภาษาอังกฤษขึ้นในราชสำนัก และมีการศึกษาเล่าเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาดาราศาสตร์ตามแนวทางของตะวันตก รวมทั้งมีการเปิดประเทศติดต่อกับต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอังกฤษ และฝรั่งเศส เป็นต้น

ในสมัยรัชกาลที่ 5 (พ.ศ. 2411-2453) ตรงกับสมัยจักรพรรดิเมจิแห่งประเทศญี่ปุ่นซึ่งเริ่มเปิดประเทศและเริ่มพัฒนาประเทศญี่ปุ่นให้ทันสมัยตามแบบประเทศตะวันตก ในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารภาครัฐ กิจการทหาร และทางด้านสาธารณูปโภค เช่น รถไฟ โทรคมนาคม และการประปา เป็นต้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งได้รับการศึกษาแบบแผนตะวันตกจากประเทศอังกฤษได้พัฒนาประเทศสยามให้ทันสมัยตามแบบประเทศตะวันตกสืบเนื่องต่อจากรัชกาลที่ 4 โดยได้ริเริ่มดำเนินการกิจการด้านสาธารณูปโภค ต่าง ๆ เช่น การรถไฟ โทรเลข และการประปา และมีรรางใช้วิ่งในกรุงเทพฯ เป็นประเทศแรกในทวีปเอเชีย เริ่มการปฏิรูปการปกครองใน พ.ศ. 2435 โดยยกเลิกการปกครองแบบจตุสดมภ์ จัดแบ่งประเทศเป็น 12 กรม (กระทรวง) มีเสนาบดีเป็นเจ้ากระทรวง รวมเมืองหลายเมืองเป็นมณฑล มีข้าหลวงเทศาภิบาลเป็นผู้ปกครอง ขึ้นกับกระทรวงมหาดไทยเป็นต้น อย่างไรก็ตามการเมืองในประเทศสยามอยู่ในสภาพถูกคุกคามเป็นอันมาก จากจักรวรรดินิยมและการล่าอาณานิคมของฝรั่งเศสและอังกฤษ มีผลทำให้ประเทศสยามต้องประนีประนอม

กับจักรวรรดินิยมและการล่าอาณานิคมของฝรั่งเศสและอังกฤษ โดยการยอมยกดินแดนทางภาคตะวันออกบางส่วน (ลาวและกัมพูชา) และภาคใต้บางส่วนของประเทศไทยให้อยู่ในความปกครองของฝรั่งเศสและอังกฤษ การพัฒนาประเทศจึงมีความจำกัดอย่างมาก

ในสมัยรัชกาลที่ 6 (พ.ศ. 2453-2468) การคุกคามจากจักรวรรดินิยมและการล่าอาณานิคมของฝรั่งเศสและอังกฤษมีความคลี่คลายลง เพราะอังกฤษและฝรั่งเศสเข้าสู่สงครามโลกครั้งที่ 1 กับเยอรมนี แต่ก็มีผลทำให้ประเทศสยามมีขนาดเล็กลง ในส่วนของการเมืองภายในประเทศมีความพยายามเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราช (Absolute monarchy) เป็นระบบสาธารณรัฐ (Federation) แบบสหรัฐอเมริกาหรือระบอบประชาธิปไตย (Democracy) ซึ่งมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญ (Constitutional monarchy) แบบอังกฤษ ทำให้เกิดการแตกแยกทางความคิดเห็นทางการเมืองและการปกครอง มีการจับกุมคุมขังผู้ที่ต้องการนำระบบสาธารณรัฐ (Federation) แบบสหรัฐอเมริกามาใช้ในประเทศสยาม มีการเปลี่ยนธงชาติจากธงพื้นแดงและมีสัญลักษณ์รูปช้างเผือก เป็นธงไตรรงค์และสถาปนาชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เป็นสถาบันสูงสุดของชาติ ระบบเศรษฐกิจกึ่งตลาดยังไม่ได้รับการพัฒนา บทบาทของภาคเอกชนในระบบเศรษฐกิจกึ่งตลาดยังไม่เข้มแข็งที่จะเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศ

รัชกาลที่ 7 ขึ้นครองราชย์ใน พ.ศ. 2468 หลังการสวรรคตของรัชกาลที่ 6 แต่ต่อมาไม่นานในวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 เกิดการปฏิวัติโดยคณะราษฎรและมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศ จากระบบสมบูรณาญาสิทธิราช เป็นระบบประชาธิปไตย (Democracy) ซึ่งมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญ (Constitutional

monarchy) แบบอังกฤษ การเมืองการปกครองประเทศสยาม ซึ่งต่อมาเปลี่ยนเป็นประเทศไทย (Thailand) ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองดังกล่าว ไม่มีเสถียรภาพสำหรับการพัฒนาประเทศ กล่าวคือ มีการปฏิวัติหรือรัฐประหารโดยคณะผู้นำทางการเมือง ซึ่งนำไปสู่การล้มล้างรัฐธรรมนูญและรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งหลายครั้งหลายหน บรรยากาศทางการเมืองไม่มีเสถียรภาพสำหรับการพัฒนา รวมทั้งภาคธุรกิจเอกชนภายในประเทศไม่มีความมั่นใจในการลงทุนและการพัฒนาธุรกิจ

การพัฒนาประเทศไทยในยุคใหม่ กล่าวได้ว่า เริ่มขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2504 ในสมัยการปกครองโดยคณะปฏิวัติซึ่งมีผู้นำคือ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นหัวหน้าคณะปฏิวัติและนายกรัฐมนตรี ได้มีการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509) มีการพัฒนาประเทศไทยใต้หลักการเศรษฐกิจเสรีนิยมโดยระบบกลไกตลาด (Market

economy) โดยมีรัฐบาลซึ่งมาจากการเลือกตั้งบริหารประเทศ สลับกับการรัฐประหารนำโดยคณะนายทหารระดับสูงขึ้นบริหารประเทศตลอดมา เป็นเวลาเกือบ 60 ปี ปัจจุบัน (พ.ศ. 2560) ประเทศไทยอยู่ภายใต้การบริหารประเทศของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) โดย พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติและนายกรัฐมนตรี ซึ่งทำการรัฐประหารยกเลิกรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งเพื่อทำการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่เพื่อใช้ในการบริหารประเทศต่อไป

2. ผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาประเทศไทย

ธนาคารโลก (World Bank, 2008) ประเมินผลการพัฒนาประเทศไทย รายงานว่าประเทศไทยมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนในระหว่าง พ.ศ. 2503-2540 (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ระบบเศรษฐกิจ ระยะเวลาที่มีการเจริญเติบโตระดับสูง และระดับรายได้เฉลี่ยต่อคน

ระบบเศรษฐกิจ	ระยะเวลาที่มีการเจริญเติบโตระดับสูง**	ระดับรายได้เฉลี่ยต่อคน (US\$)	
		ระยะแรก	พ.ศ.2548***
Botswana	2503-2548	210	3,800
Brazil	2493-2523	960	4,000
China	2504-2548	105	1,400
Hong Kong, China*	2503-2540	3,100	29,900
Indonesia	2509-2540	200	900
Japan*	2493-2526	3,500	39,6000
Korea, Republic of*	2503-2544	1,100	13,200
Malaysia	2510-2540	790	4,400
Malta*	2506-2537	1,100	9,600
Singapore*	2510-2545	2,200	25,400
Taiwan, China*	2508-2545	1,500	16,400
Thailand	2503-2540	330	2,400

ที่มา: World Bank (2008: 20)

*ระดับเศรษฐกิจที่ประสบความสำเร็จเทียบเท่าประเทศพัฒนาอุตสาหกรรมรายได้ระดับสูง

**ระยะเวลาที่อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจตั้งแต่ร้อยละ 7 หรือสูงกว่า

***คิดประเมินตามราคาคงที่ของดอลลาร์สหรัฐในปี พ.ศ.2543

ประเทศไทยประสบความสำเร็จเปลี่ยนเป็นประเทศรายได้ระดับปานกลางชั้นสูง (Upper-Middle Income Country) ใน พ.ศ.2554 (World Bank, 2011) ประสบความสำเร็จในการลดปัญหาความยากจนของประเทศลงได้อย่างน่าชมเชยในช่วงทศวรรษที่ 1980s และ ในปัจจุบันเป็นประเทศ

อุตสาหกรรมใหม่ (Newly Industrialised Country, NIC) โดยมีมูลค่าผลผลิตมวลรวมภายในประเทศต่อหัวต่อปี (GDP per capita) ตามราคาตลาดใน พ.ศ. 2558 ประมาณ 5,456.- ดอลลาร์สหรัฐ (ตารางที่ 2) โดยอยู่ในอันดับที่ 90 ของโลก และเป็นอันดับที่ 4 ใน ภูมิภาค ASEAN

ตารางที่ 2 อันดับประเทศตามมูลค่าของผลผลิตมวลรวมภายในประเทศเฉลี่ยต่อหัวต่อปีตามราคาตลาดในปี พ.ศ.2558

อันดับ	ประเทศ	GDP per capita (\$US)
1	ลักเซมเบิร์ก	103,187.-
5	สหรัฐอเมริกา	56,401.-
7	สิงคโปร์	53,224.-
25	ญี่ปุ่น	33,481.-
29	บรูไน	26,804.-
62	มาเลเซีย	10,073.-
74	จีน	8,280.-
90	ไทย	5,456.-
118	อินโดนีเซีย	3,416.-
123	ฟิลิปปินส์	2,951.-
131	เวียดนาม	2,171.-
138	สปป. ลาว	1,785.-
140	อินเดีย	1,688.-
147	เมียร์มา	1,269.-
153	กัมพูชา	1,140.-

ที่มา: International Monetary Fund, 2015.

3. ความท้าทายในการพัฒนา

การพัฒนาประเทศเป็นสิ่งที่มีความสำคัญไม่ เป็นสองรองเป้าหมายอื่นใด แต่การพัฒนาประเทศก็ มีใช้งานที่ทำให้สัมฤทธิ์ผลได้โดยง่าย และเป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถของผู้บริหารประเทศ สำหรับ ประเทศไทยประเด็นปัญหาที่ผู้บริหารประเทศ ปัจจุบันควรนำมาพิจารณาเพื่อกำหนดเป้าหมายเชิง นโยบาย (Policy objectives) และมาตรการ ทางด้านนโยบาย (Policy measures) ในการทำให้ บรรลุเป้าหมาย อาจกล่าวได้ว่า มีดังนี้

3.1 การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจต่ำกว่าศักยภาพ

“Thailand Weakest ASEAN Economy in 2016”

(World Bank, 2016)

ธนาคารโลก (World Bank) พยากรณ์ว่า ใน พ.ศ.2559 GDP ของไทยจะขยายตัวร้อยละ 2.0 ลดลง จาก 2.5 ในปี พ.ศ.2558 โดยเป็นอัตราการ ขยายตัวที่ต่ำที่สุดในกลุ่มประเทศ ASEAN ไปจนถึง พ.ศ.2561 (ตารางที่ 3) และธนาคารพัฒนาแห่ง เอเชีย (2017) รายงานว่าอัตราการเจริญเติบโตของ GDP ของไทย ขยายตัวร้อยละ 2.9 ใน พ.ศ.2558 และร้อยละ 3.2 ใน พ.ศ.2559

สวนดุสิตโพล(ไทยรัฐ, 2560:4) เสนอผลการสำรวจว่า “...การบริหารบ้านเมืองของนายกฯลุงตู่ และ ครม....ที่ประชาชนหนักใจมากที่สุด ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ ร้อยละ 87.92 ส่งผลให้เกิดการ

ว่างงาน สินค้าราคาแพง ผลผลิตตกต่ำ การส่งออกมีปัญหา ...ควรรหาผู้มีความรู้และเก่งเรื่องเศรษฐกิจมาช่วยอีกแรง ...”

ตารางที่ 3 อัตราการขยายตัวของ GDP ระหว่าง ปี พ.ศ. 2558-2561 (%)

	2558	2559	2560	2561
Cambodia	6.9	6.9	6.8	6.8
China	6.9	6.7	6.5	6.5
Fiji	4.0	3.5	3.1	3.0
Indonesia	4.7	5.3	5.5	5.5
Laos	6.4	7.0	6.9	6.9
Malaysia	4.7	4.5	4.5	5.0
Mongolia	2.3	0.8	3.0	6.4
Myanmar	6.5	7.3	8.5	8.5
Papua New Guinea	8.7	3.3	4.0	3.8
Philippines	5.8	6.4	6.2	6.2
Solomon Islands	3.3	3.0	3.5	3.4
Thailand	2.5	2.0	2.4	2.7
East Timor	6.8	6.9	7.0	7.0
Vietnam	6.5	6.6	6.3	6.0

ที่มา: World Bank (2016)

ปัญหาสำคัญในระบบเศรษฐกิจไทยที่ทำให้ GDP มีอัตราการขยายตัวต่ำ ได้แก่ การส่งออกที่การขยายตัวติดลบตลอดมาตั้งแต่ พ.ศ. 2556 ถึง พ.ศ. 2558 และอุปสงค์ภายในประเทศอ่อนตัวเนื่องจากภาระหนี้สินของครัวเรือนที่เพิ่มสูงขึ้น จากร้อยละ 51.7 ของ GDP ใน พ.ศ. 2550 เป็นร้อยละ 81.5 ของ GDP ใน พ.ศ. 2550 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2558)

เศรษฐกิจของประเทศไทยมีพื้นฐานที่เข้มแข็งทั้งภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาค

บริการ ถ้าภาคเอกชนมีความเชื่อมั่นในการบริโภคและการลงทุน อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจในระดับร้อยละ 5 – 6 เป็นสิ่งที่ไม่เกินศักยภาพ การลดลงของอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ มีความหมายถึงการสูญเสียของรายได้ (Income foregone) หรือ ค่าต้นทุนการเสียโอกาส (Opportunity cost) ของระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย

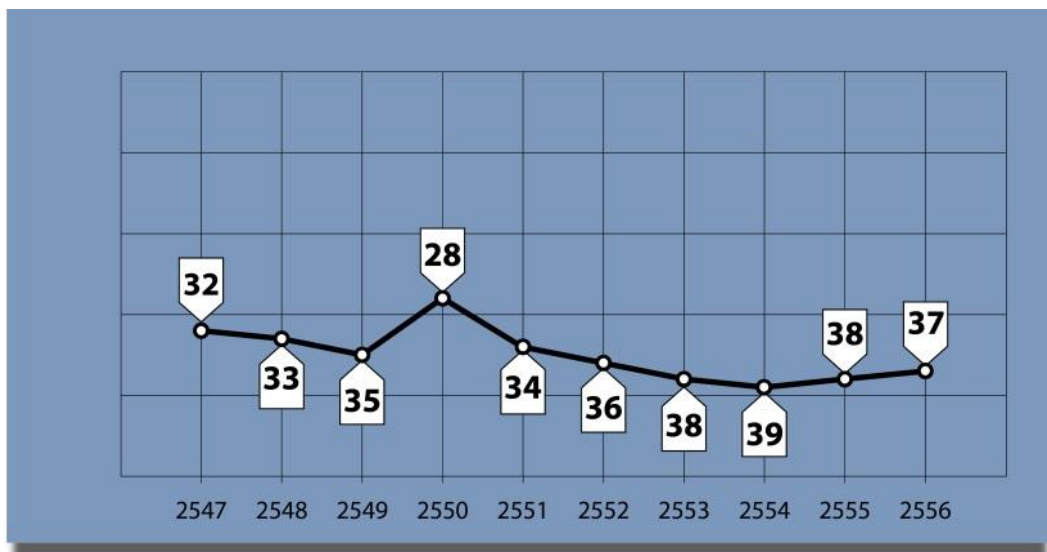
3.2 ความสามารถในการแข่งขันของไทยยังอยู่ในระดับต่ำ

ความสามารถในการแข่งขันของไทย เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ และการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนของเศรษฐกิจไทย เพราะระบบเศรษฐกิจโลกทั้งองค์การการค้าโลก (World Trade Organization, WTO) และประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community, AEC) เป็นต้น ต่างก็

ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการแข่งขันและถือว่าระบบเศรษฐกิจของโลกเป็นระบบเปิดทั้งสิ้น

จากการสำรวจการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันโดยสภาเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum, WEF) ระหว่างปี พ.ศ. 2556-2557 จำนวน 148 ประเทศ พบว่าในปี พ.ศ.2556 ขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยอยู่ที่อันดับ 37 ลดลงจากอันดับ 32 ในปี พ.ศ. 2547 (แผนภาพที่ 1)

แผนภาพที่ 1 อันดับความสามารถในการแข่งขันของไทย

ที่มา: World Economic Forum, 2014.

รายงานของ IMD World Competitiveness Yearbook 2015 ทำการจัดอันดับ 61 ประเทศ จากการพิจารณาตัวประกอบของขีดความสามารถในการแข่งขัน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ รัฐบาล ภาคเอกชน และโครงสร้างพื้นฐาน โดยจัดอันดับ 1 คือ ขีดความสามารถด้านในการแข่งขันสูงสุด และอันดับ 61 คือ ขีดความสามารถ

ในการแข่งขันต่ำสุด ตารางที่ 4 แสดงอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันแต่ละด้านของแต่ละประเทศ สำหรับขีดความสามารถโดยรวมทุกด้าน Hong Kong Malaysia Philippines Singapore Taiwan และ Thailand มีขีดความสามารถโดยรวมในอันดับที่ 2, 14, 41, 3, 11 และ 30 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันบางประเทศ (ข้อมูล พ.ศ.2558)

ประเทศ ด้าน	Hong Kong	Malaysia	Philippines	Singapore	Taiwan	Thailand
เศรษฐกิจ (Economic Performance)	9	6	34	3	11	13
รัฐบาล (Government Efficiency)	1	16	36	2	9	27
เอกชน (Business Efficiency)	1	10	26	7	14	24
โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure)	15	27	57	7	18	46
รวม	2	14	41	3	11	30

ที่มา: International Institute for Management Development (IMD), 2015.

จะเห็นได้ว่า ประเทศไทยมีความจำเป็นต้องปฏิรูปทั้ง 4 ด้าน และอันดับในปัจจุบันอยู่ห่างไกล Hong Kong ที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันโดยรวมสูงอยู่ในระดับที่ 2 ทั้ง ๆ ที่มีทรัพยากรน้อยกว่าไทย

3.3 ข้อจำกัดด้านอุปทานต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

เศรษฐกิจไทยมีข้อจำกัดเชิงโครงสร้างที่สะสมกันมาอย่างยาวนาน และยังไม่ได้รับการแก้ไข ซึ่งทำให้ขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยถดถอยลงเป็นลำดับ และทำให้ไทยไม่สามารถดักตวงประโยชน์

จากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกได้มากเท่าประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคอาเซียน ปัจจัยข้อจำกัดด้านโครงสร้างที่สำคัญได้แก่ ด้านแรงงาน และด้านโครงสร้างการผลิต

ในด้านแรงงาน ผลิตภาพแรงงานไทย (Labour productivity) ใน พ.ศ. 2543-2555 เติบโตเฉลี่ยร้อยละ 2.5 ต่อปี ลดลงจากร้อยละ 6.8 ต่อปี ในช่วง พ.ศ. 2529-2539 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2556.)สาเหตุส่วนใหญ่น่าจะมาจากการสะสมทุนโดยเฉพาะในภาคเอกชนที่ชะลอตัวลง (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 อัตราการขยายตัวของการสะสมทุนต่อแรงงาน

2530-2539	2540-2542	2543-2550	2551-2555
8.5%	3.9%	0.6%	1.6%

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2556.

อุปทานและอุปสงค์ในตลาดแรงงานมีลักษณะไม่สอดคล้องกัน (Labour-skill mismatch) ภาคธุรกิจโดยเฉพาะภาคการผลิตต้องการแรงงานระดับล่างถึงระดับกลาง ซึ่งได้แก่ แรงงานที่จบการศึกษาระดับอาชีวศึกษาหรือต่ำกว่า แต่แรงงานเลือกเรียนสายสามัญจนจบปริญญาตรีเป็นอย่างน้อย และไม่เลือกเรียนในสาขาที่ภาคธุรกิจต้องการ เช่น สาขาวิศวกรรมศาสตร์ เป็นต้น นอกจากนี้ จากโครงสร้างประชากรไทยซึ่งเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และผลจากภาวะเจริญพันธุ์ลดลง ทำให้สัดส่วนของแรงงานในวัยทำงานมีแนวโน้มลดลงอีกด้วย

ในด้านโครงสร้างการผลิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคอุตสาหกรรมส่งออก เพราะการส่งออกเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของไทยในปี พ.ศ. 2553 อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไทยเท่ากับร้อยละ 7.3 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2556) สูงที่สุดในช่วงปี พ.ศ. 2550 – 2557 สัดส่วนมูลค่าการส่งออกต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเท่ากับร้อยละ 62.07 อุตสาหกรรมส่งออกของไทยยังไม่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและความต้องการในตลาดโลกได้มากนัก ดัชนีผลผลิตภาคอุตสาหกรรมลดลง แม้เศรษฐกิจโลกเริ่มฟื้นตัว เช่น อุตสาหกรรม

เครื่องนุ่งห่ม หลดอิเล็กทรอนิกส์และส่วนประกอบ และฮาร์ดดิสก์ไดรฟ์ เป็นต้น อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ไม่สามารถปรับเปลี่ยนการผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดที่มีความหลากหลายมากขึ้น เช่น ผู้บริโภคปัจจุบันนิยมแท็บเล็ตและสมาร์ทโฟนที่มีขนาดเล็กและพกพาสะดวก เพราะไม่มีฮาร์ดดิสก์เป็นส่วนประกอบ รวมทั้งลดอิเล็กทรอนิกส์และส่วนประกอบอื่น ๆ มีขนาดเล็กลง ผู้ผลิตไทยเพียงไม่กี่รายที่สามารถผลิตได้ จึงทำให้การส่งออกสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ของไทยชะลอตัวลง สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากประเทศไทยยังขาดวิศวกรและการวิจัยและพัฒนา ตลอดจนการลงทุนด้านเทคโนโลยีการผลิต (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2556)

3.4 รายได้ขานาและเกษตรกรตกต่ำ

รายได้เกษตรกรมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 ทั้งนี้เป็นผลโดยตรงมาจากการหดตัวของราคาผลผลิตทางการเกษตรเป็นสำคัญ (ตารางที่ 6) ภาวะตกต่ำของรายได้เกษตรกรทำให้ต้นทุนกำลังซื้อของครัวเรือนเกษตรกรที่มีสัดส่วน 1 ใน 3 ของครัวเรือนในประเทศ และยังมีผลต่อเนื่องถึงความเชื่อมั่นและการฟื้นตัวของการบริโภคภาคเอกชนด้วย

ตารางที่ 6 อัตราการเปลี่ยนแปลงของรายได้เกษตรกร ผลผลิตเกษตรกรรม และราคาสินค้าเกษตรกรรม (ร้อยละ เทียบกับระยะเดียวกันของปีก่อน)

รายการ	พศ.2555	พศ.2556	พศ.2557	พศ.2558
รายได้เกษตรกร*	-6.0	-3.0	-5.3	-1.2
ผลผลิตสินค้าเกษตรกรรม	4.9	-2.2	1.0	0.4
ราคาสินค้าเกษตรกรรม	-10.3	-0.1	-6.2	-1.6

*รายได้เกษตรกรไม่รวมรายได้ที่มาจากมาตรการภาครัฐ เช่น โครงการรับจำนำข้าวและเงินช่วยเหลือชาวนา

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2557

โครงการรับจำนำข้าวในรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ทำให้ราคาข้าวเปลือกโดยเฉลี่ยทรงตัวอยู่ในระดับประมาณ 10,000 บาทต่อตัน ต่ำกว่าราคารับจำนำข้าวซึ่งกำหนดไว้ที่ 15,000 บาทต่อตัน และมีแนวโน้มของราคาลดต่ำลงต่อไปอีกหลังสิ้นสุดโครงการรับจำนำข้าว โดยราคาตลาดโดยเฉลี่ยในปี พ.ศ. 2557 และ 2558 อยู่ที่ประมาณ 7,700 บาทต่อตัน ราคายางพาราแผ่นดิบชั้น 3 อยู่ที่ 43 บาทต่อกิโลกรัม ณ สิ้นเดือนธันวาคม 2557 เพราะความต้องการยางธรรมชาติชะลอตัวลงเนื่องจากราคาน้ำมันโลกลดลง และภาวะเศรษฐกิจจีนซึ่งเป็นผู้บริโภคยางพาราร้อยละ 36 ของโลก ชะลอตัวลง โดยไทยเป็นผู้ส่งออกยางพารารายใหญ่ที่สุดของโลก

ถึงร้อยละ 35 ของตลาดโลก(ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2557)

รัฐบาลไทยได้ออกมาตรการภาครัฐสนับสนุนรายได้ให้แก่เกษตรกร (ตารางที่ 7) โดยส่วนใหญ่เริ่มต้นในไตรมาสที่ 4 ปีพ.ศ. 2557 และดำเนินการต่อเนื่องใน ปีพ.ศ. 2558 ยกเว้นเงินช่วยเหลือชาวนามูลค่า 4หมื่นล้านบาท เฉพาะปี พ.ศ. 2557 อย่างไรก็ตาม คาดว่า ไม่น่าจะเพิ่มรายได้ให้เกษตรกรได้มากนักดังเช่นในอดีต เนื่องจากรัฐบาลมุ่งเน้นการบรรเทาผลกระทบจากราคาสินค้าเกษตรตกต่ำเฉพาะในระยะสั้น และหลีกเลี่ยงการแทรกแซงกลไกตลาด อีกทั้งยังไม่มีมาตรการที่ชัดเจน และที่จะมีประสิทธิผลในการปฏิรูปโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรกรรม ซึ่งจะสร้างความเข้มแข็งให้แก่ภาคเกษตรกรรมในระยะยาว

ตารางที่ 7 มาตรการภาคเกษตรที่สำคัญของรัฐบาล พ.ศ. 2557-2558

โครงการ	สินค้า เกษตรกรรม	งบประมาณ (พันล้านบาท)	วงเงินสินเชื่อ ธนาคารรัฐ (พันล้านบาท)
-เงินช่วยเหลือไร่ละ 1,000 บาท	ข้าวและยาง	48.5	-
-จำนำยุ้งฉาง	ข้าว	3.9	34.8
-กองทุนผลิตภัณฑ์กันชน	ยาง	6.0	-
-สินเชื่อเงินทุนหมุนเวียน ดอกเบี้ยต่ำ	ข้าวและยาง	1.6	40.0
-สินเชื่อระยะยาวดอกเบี้ยต่ำ	ยาง	0.6	20.0

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2557

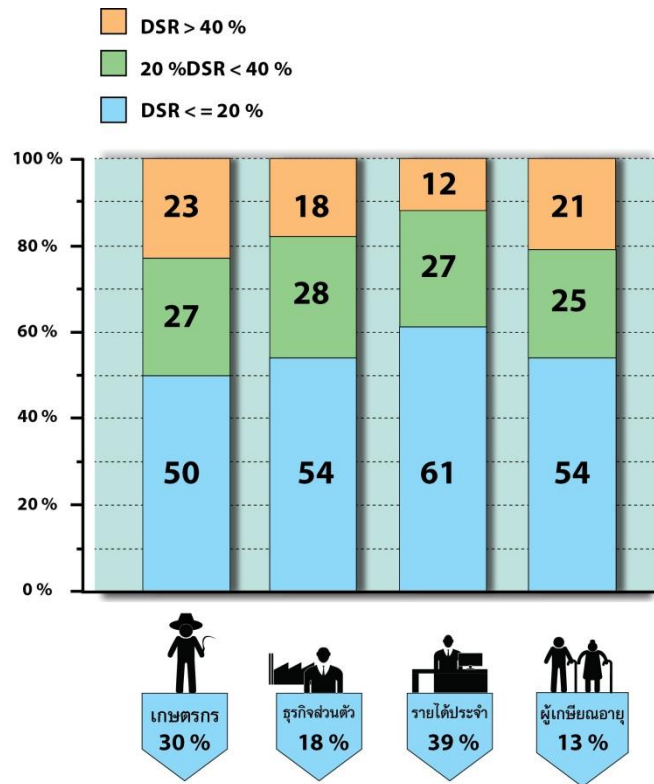
3.5 สัดส่วนของหนี้ครัวเรือนต่อ GDP อยู่ใน ระดับสูง

ในปี พ.ศ.2550 สินเชื่อของครัวเรือนประมาณร้อยละ 51.7 ของ GDP แต่ในไตรมาสที่ 3 ของปี พ.ศ. 2557 สัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อ GDP อยู่ที่ร้อยละ 84.7 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับสูง และเป็นปัญหาทำให้การขยายตัวของการบริโภคภาคเอกชนเป็นไปอย่างเชื่องช้า เนื่องจากครัวเรือนส่วนใหญ่ในประเทศไทยเป็นครัวเรือนเกษตรกร ราคาสินค้าเกษตรกรรมสำคัญที่อยู่ในระดับต่ำ แม้ว่าจะมีมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร แต่ก็ไม่สามารถพยุงกำลังซื้อได้มากนัก

เพราะเกษตรกรส่วนใหญ่นำเงินไปใช้คินหนี้และซื้อปัจจัยการผลิตก่อนนำไปบริโภค โดยส่วนที่เหลือสำหรับการบริโภคมีเพียงประมาณร้อยละ 20 – 30 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2557)

เมื่อพิจารณาจากภาระหนี้ตามกลุ่มประชากร จำแนกตามครัวเรือนเกษตรกร ธุรกิจส่วนตัว รายได้ประจำ และผู้สูงอายุ มีสัดส่วนครัวเรือนเป็นหนี้ร้อยละ 30, 18, 39 และ 13 ตามลำดับ แผนภาพที่ 2 แสดงสัดส่วนภาระรายจ่ายชำระหนี้ (เงินต้นรวมดอกเบี้ย) ต่อรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

แผนภาพที่ 2 ภาระหนี้ของครัวเรือนแต่ละกลุ่ม Debt Service Ratio (DSR) แยกตามอาชีพ ปี พ.ศ.2556 (สัดส่วนครัวเรือน)

ที่มา: World Economic Forum (WEF), 2014.

จากแผนภาพที่ 2 จะเห็นได้ว่า แต่ละกลุ่มครัวเรือนมีสัดส่วนภาระรายจ่ายชำระหนี้ (เงินต้นรวมดอกเบี้ย) ต่อรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอย่างต่ำร้อยละ 50 (กลุ่มครัวเรือนเกษตรกร) และสูงที่สุดร้อยละ 61 (กลุ่มผู้มีรายได้ประจำ) เงินที่เหลือจากชำระหนี้จึงมีน้อยสำหรับการใช้จ่ายในสินค้าคงทนหรือการลงทุน หรือในเงินออมเพื่อให้ธนาคารปล่อยกู้สำหรับสะสมทุนในภาคธุรกิจ อัตราส่วนของทุนต่อแรงงานในระบบเศรษฐกิจไทยจึงต่ำ และมีผลสืบเนื่องให้ระดับความสามารถในการแข่งขันของไทย

โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคเอกชนไทยอยู่ในระดับต่ำดังกล่าวแล้ว

3.6 ความไม่เสมอภาคในระบบการคุ้มครองทางสังคมแก่ผู้สูงอายุ

ใน พ.ศ. 2503 ก่อนเริ่มแผนพัฒนาประเทศฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504 – 2509) ประชากรของประเทศไทยมีจำนวน 27,362,310 คน โดยมีอัตราเพิ่มประชากรเท่ากับร้อยละ 2.96 ต่อปี การรณรงค์ใช้การคุมกำเนิดอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้อัตราการเพิ่มประชากรลดลงเหลือร้อยละ 0.30 ต่อปี และประชากรเพิ่มขึ้นเป็น 67,400,746 คน ในปี

พ.ศ. 2558 และจากแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงประชากรดังกล่าว คาดว่า ในปี พ.ศ. 2563 ประชากรไทยจะมีจำนวนทั้งสิ้น 67,857,997 คน โดยมีอัตราเพิ่มเพียงร้อยละ 0.14 เท่านั้น (Wordometers, 2017)

การเปลี่ยนแปลงของอัตราการเจริญพันธุ์ (Fertility) จากประสิทธิผลของการใช้การคุมกำเนิด

และความก้าวหน้าทางการแพทย์แผนปัจจุบัน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างประชากร (ตารางที่ 8) กล่าวคือ มีประชากรวัยเด็ก (อายุต่ำกว่า 14 ปี) มีสัดส่วนลดลง ประชากรวัยสูงอายุ (อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป) มีสัดส่วนเพิ่มสูงขึ้น รวมทั้งอัตราส่วนระหว่างผู้สูงอายุต่อเด็ก 100 คน (ดัชนีผู้สูงอายุ) เพิ่มขึ้นด้วย

ตารางที่ 8 จำนวนประชากรและดัชนีผู้สูงอายุของประเทศไทย พ.ศ. 2548-2578

ปี พ.ศ.	ประชากร (ล้านคน)			ดัชนีผู้สูงอายุ (ผู้สูงอายุ/เด็ก 100 คน)
	ทั้งหมด	วัยเด็ก	ผู้สูงอายุ	
2548	62.2	14.3	6.4	45.0
2553	63.7	13.2	7.5	57.0
2558	64.6	12.3	9.0	73.4
2563	65.1	11.2	11.0	98.0
2564	65.2	11.0	11.3	103.2
2568	65.1	10.4	12.9	123.6
2573	64.5	9.8	14.6	149.9
2578	63.4	9.1	15.9	174.4

ที่มา: ปีพมา ว่าพัฒนวงศ์ และปราโมทย์ ประสาทกุล, 2559.

นักสถิติประชากรของธนาคารโลกคาดว่า สัดส่วนของประชากรวัย 60 ปีขึ้นไป จะเพิ่มขึ้นในระยะเวลา 50 ปี กล่าวคือ จากร้อยละ 15 ในปี พ.ศ. 2553 เป็นร้อยละ 36 ในปี พ.ศ. 2603 โดยที่ สัดส่วนของประชากรวัยทำงาน (อายุ 15 – 59 ปี) จะหดตัวลงจากประมาณร้อยละ 54 ในปี พ.ศ. 2563 เหลือเพียงร้อยละ 46 ในปี พ.ศ. 2593

สำหรับประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2555 มีผู้สูงอายุ 9,600,000 คน หรือร้อยละ 13.7 ของ

ประชากรในปี พ.ศ. 2593 คาดว่าจะมีผู้สูงอายุประมาณ 22,260,000 คน หรือร้อยละ 31.8 ของประชากร และอัตราความยากจนจะสูงในกลุ่มผู้สูงอายุ กล่าวคือ ในปี พ.ศ. 2553 ร้อยละ 10.9 ของผู้มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปเป็นคนยากจน เปรียบเทียบกับร้อยละ 7.7 ของประชากรทั้งหมดที่เป็นคนยากจน (World Bank, 2014)

ระบบการให้ความคุ้มครอง (Social Protection System) แก่ผู้สูงอายุในประเทศไทย อาจจำแนกได้เป็น 3 ระบบคือ

1. ระบบข้าราชการ (Government Official System)
2. ระบบประกันสังคม (Social Security System) และ
3. ระบบการประกันสังคมแบบไม่ต้องส่งเงินสมทบเข้ากองทุน (Non-Contributory Social Protection System)

ในทางปฏิบัติ ระบบทั้งสามนี้มีความไม่เท่าเทียมกันในแนวนอน (Horizontal inequality) ต่อผู้สูงอายุ กล่าวคือ ระบบข้าราชการเป็นระบบที่ให้ประโยชน์สูงสุดแก่ผู้สูงอายุ ระบบประกันสังคมให้การคุ้มครองสิทธิประโยชน์แก่พนักงานในธุรกิจเอกชน ให้ประโยชน์รองลงมา ส่วนระบบประกันสังคมแบบไม่ต้องส่งเงินสมทบเข้ากองทุนเป็นระบบที่ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองน้อยที่สุด ตั้งแต่ พ.ศ. 2555 ถึงปัจจุบัน ระบบนี้ให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้สูงอายุดังนี้ (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 เงินช่วยผู้สูงอายุ พ.ศ. 2558

อายุ (ปี)	เงินช่วยเหลือ	
	บาท/เดือน	US\$/วัน
60-69	600.00	0.571
70-79	700.00	0.666
80-89	800.00	0.761
90 ขึ้นไป	1000.00	0.952

ที่มา: จากการสัมภาษณ์องค์การบริหารส่วนตำบล

จะเห็นว่า ผู้สูงอายุมีรายได้ต่อวันต่ำกว่าวันละ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ (อัตราแลกเปลี่ยน 35 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ) หรือต่ำกว่าขีดความยากจนสมบูรณ์ (Absolute poverty line) ซึ่งองค์การสหประชาชาติกำหนดไว้เท่ากับ 1.25 ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อคนต่อวัน (พ.ศ. 2558)

3.7 อสมภาพของการกระจายรายได้มีความเหลื่อมล้ำสูง

อสมภาพของการกระจายรายได้ (Income inequality) หรือความแตกต่างระหว่างระดับ

รายได้ของผู้มีรายได้น้อยและผู้มีรายได้สูง เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในประชากรในระบบเศรษฐกิจกลไกตลาดและเป็นผลลัพธ์ของความล้มเหลวของกลไกตลาด (Market failure) เพราะในระบบกลไกตลาด การจัดสรรรายได้ (Income distribution) จำนวนมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับขีดความสามารถของปัจจัยการผลิต เนื่องจากมนุษย์มีขีดความสามารถแตกต่างกัน (Human differences) ผู้มีความสามารถสูงจะได้รับรายได้มาก ส่วนผู้มีความสามารถต่ำจะได้รับรายได้น้อย ดังนั้น จึงเป็นเหตุให้เกิดอสมภาพของการกระจายรายได้

ทฤษฎีการพัฒนาประเทศกล่าวว่า ในระยะแรก ๆ ของการพัฒนา ผู้มีความสามารถสูงจะได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาก่อน อสมภาพของรายได้จะมีสูง ต่อมาเมื่อพัฒนายิ่งขึ้น ผลประโยชน์จากการพัฒนาจะตกลงมาถึงบุคคล

ประเภทอื่น ๆ เช่น ผู้ใช้แรงงาน และอสมภาพของรายได้จะลดน้อยลง (Trickle-down effect)

ข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับอสมภาพของการกระจายรายได้ตั้งแต่ พ.ศ. 2531 ถึง พ.ศ. 2556 นำเสนอในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 สัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini coefficient) ของรายได้ จำแนกตามเขตพื้นที่ ปี พ.ศ.2531-2556

ปี	ทั่วประเทศ	กรุงเทพฯ	กลาง	เหนือ	อีสาน	ใต้
2531	0.487	0.388	0.435	0.439	0.454	0.463
2533	0.515	0.420	0.480	0.468	0.434	0.469
2535	0.536	0.457	0.462	0.476	0.471	0.481
2537	0.520	0.405	0.461	0.468	0.472	0.498
2539	0.513	0.401	0.468	0.458	0.470	0.470
2541	0.507	0.415	0.443	0.462	0.460	0.491
2543	0.522	0.417	0.448	0.470	0.484	0.476
2545	0.508	0.438	0.440	0.470	0.471	0.464
2547	0.493	0.422	0.432	0.482	0.454	0.447
2549	0.514	0.457	0.440	0.488	0.508	0.477
2550	0.499	0.468	0.418	0.474	0.483	0.464
2552	0.490	0.470	0.412	0.452	0.486	0.478
2545	0.484	0.514	0.395	0.441	0.464	0.462
2556	0.465	0.451	0.397	0.433	0.442	0.443

ที่มา: ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดย สำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สศช. ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคม ของครัวเรือนปี 2549, ปี 2550, ปี 2552 และปี 2554 ได้ปรับข้อมูลรายได้ที่บันทึกติดลบ หรือขาดทุนให้เป็น 0 (ศูนย์)(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2557)

แม้ว่ารายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรไทยได้สูงขึ้น และความยากจนลดลง(National Economic and Social Development Board, 2010) แต่ต่อสภาพของการกระจายรายได้มิได้ลดลงอย่างน่าพอใจ กล่าวคือ จากค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini Coefficients) ซึ่งมีค่าระหว่าง 0.0 – 1.0 และค่าสูง แสดงว่า มีความเหลื่อมล้ำหรืออสมภาพสูง แสดงให้เห็นว่า ตลอดระยะเวลาตั้งแต่ พ.ศ. 2531 กับ พ.ศ. 2556 อสมภาพของประเทศอยู่ที่ระดับ 0.487 และ 0.465 โดยในกรุงเทพฯ อสมภาพเพิ่มขึ้น ภาคเหนือ อีสาน และได้ อยู่

ในระดับใกล้เคียงกัน เฉพาะภาคกลางเท่านั้น ที่อสมภาพของการกระจายรายได้ลดลงเล็กน้อย

4. สรุป

สำหรับประเทศไทยและประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ 5 ทศวรรษที่ผ่านมา เป็นระยะเวลาของความมุ่งมั่นในการพัฒนาประเทศ และการเรียนรู้เกี่ยวกับยุทธศาสตร์ในการพัฒนา บางประเทศประสบความสำเร็จ แต่บางประเทศยังคงติดอยู่ในกับดักของความด้อยพัฒนา ปัญหาปัจจุบันของการพัฒนาประเทศไทยดังกล่าวแล้ว เป็นความท้าทายสำหรับผู้บริหารประเทศให้สามารถบริหารจัดการต่อความท้าทายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

References

- Asian Development Bank (2017). **Thailand: Economy**. [online]. Available from: <http://www.adb.org/countries/Thailand/economy>.
- Bank of Thailand.(2556). **Annual Economic Report, 2556** Bangkok: Bank of Thailand.
- .(2557). **Annual Economic Report, 2557** Bangkok: Bank of Thailand.
- .(2558). **Annual Economic Report, 2558** Bangkok: Bank of Thailand.
- International Institute for Management Development.(2015). **IMD World Competitiveness Centre**. [online], Available from: <https://www.imd.org> (27/7/2016).
- International Monetary Fund. (2015). **World Economic Outlook, 2015**. Washington D.C.: International Monetary Fund.
- National Economic and Social Development Board (2010). **Thailand Millennium Development Goals Report 2009**. Bangkok.: Office of the National Economic and Social Development Board
- .(2557). **Household Social and Economic Survey, 2549, 2552 and 2554**. Bangkok.: Office National Economic and Social Development Board
- Patanawong, Patma and Prasartkul, Pramote. (2559). **Thai Aging Population Situation**. Bangkok: National Statistical Office.
- Thairat (2560). **Suan Dusit Opinion Poll Survey**. Bangkok: Thairat Dailey News Paper. (25 April, 2560)

- World Bank. (2008). **The Growth Report: Strategy for Sustained Growth and Inclusive Development**. Washington D.C.: World Bank
- . (2011). **World Development Report, 2011**. Washington D.C.: World Bank.
- . (2014). **Global Extreme Poverty**. [online], Available from: [https://ourworldindata.org /extreme-poverty](https://ourworldindata.org/extreme-poverty). (4/5/2017).
- (2016). World Bank Group: Press Conference Thailand Economic Monitor. **Bangkok Post** [online], Available from: <http://www.bangkokpost.com>. (27/7/2016).
- Worldometers. (2017). **Thailand Population (1950-2017)**. [online], Available from: www.Worldometers.com (4/5/2017)
- World Economic Forum. (2014). “Thailand Competitive Rank” **The Global Competitiveness Report**. [online], Available from: <https://www.weforum.org>.
- Wyatt, David K. (2003). **Thailand: A Short History**. [online], Available from: <http://www.amazon.com> (27/7/2016).